

Predslov

V roku 2013 sme si pripomenuli dôležité, 1150. výročie príchodu vierozvestcov, svätého Cyrila a Metoda na územie Veľkej Moravy. Pri tejto príležitosti sa v dňoch 20. – 21. mája 2013 na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej Univerzity v Prešove konala medzinárodná interdisciplinárna vedecká konferencia pod názvom „Kresťanstvo ako nositeľ kultúry“, ktorá si práve takouto formou interdisciplinárnej vedeckej reflexie uctila toto významné jubileum. Konferenciu doprevádzala exkluzívna výstava originálov bulharských ikon, ktoré boli zapožičané pri tejto významnej udalosti jej excelenciou, bulharskou vevyslankynou, p. Margaritou Ganeva. Boli vytvorené rovnakou technológiou ako ich staršie predlohy akademickou pisateľkou ikon p. Dobrinkou Badalovou.

Zmyslom konferencie bolo poukázať na širší rozmer cyrilometodskej tradície ako aj na to, že reflexia a význam cyrilometodského dedičstva je neobmedzený a nemá by sa preto obmedzovať iba na jednu zložku. Duch a intelektuálna tradícia Byzancie, ktoré zapríčinili cyrilometodskú misiu v deviatom storočí, boli revolučnými vo svojej dobe. V tomto spomínanom storočí bolo neslýchané, aby sa kresťanská tradícia hlásala v jazykoch a kultúrach, ktoré nepochádzali z tradičných kultúr stredozemia, ako napríklad gréckej kultúry. Práve intelektuálny klimax v Byzancii vtedajšej doby pochopil, že kresťanstvo nie je nepriateľom širšej kultúry a vzdelanosti, že nie je potrebné sa ho báť „zasadiť“ do iných intelektuálnych tradícií a kultúr, ako napríklad do slovanského kontextu. Budujúci na tejto myšlienkovvej koncepcii sa aj konferencia uberala v chápaní kresťanstva ako všetko zahrňujúceho prvku.

Cyrlometodská tradícia je aj naďalej zdrojom inšpirácie pre teológiu a zdrojom badateľského záujmu vo všetkých disciplínach, ktoré sa tejto tradície môžu nejakým spôsobom dotýkať. Je aj zdrojom kontroverzie a ideologických platforiem, čo často premieňa cyrilometodskú otázku na niečo viac. Ako na to poukazuje autor jedného z príspevkov v tomto zborníku Pavel Ambros, cyrilometodská tradícia pre nás predstavuje inšpiráciu a stimul, ale taktiež pole, kde niekedy človek stráca aj orientáciu.

Z hľadiska bádania môže cyrilometodská tradícia pôsobiť dojmom vyčerpanosti, predovšetkým pokiaľ vezmeme v úvahu často sa opakujúce štúdie a témy, ktoré sa jej dotýkajú. Lingvistické štúdie a dejiny literatúry zaiste budú naďalej v tomto ohľade ponúkať nové a podnetné štúdie. Taktiež archeologické výzkumy iste budú prinášať nové poznania. Čo sa týka teológie a ďalších príbuzných odborov, pozorovateľ môže mať pocit, že sa opakujú stále rovnaké témy. Zmyslom tohto zborníku, ako aj koncepcie obsiahnutej v názve, je taktiež poukázať na možnosti v rámci kontextualizácie cyrilometodskej tradície a tým i jej vyslobodenie z tématického a ideologického obmedzenia. Cyrilometodská tradícia môže priniesť nové a nové impulzy pokiaľ ju vnímame v širších súvislostiach a kontextoch. Napríklad, mnohí bádatelia sústreďujúci sa na túto tradíciu často ignorujú Byzanciu a jej charakter, ktorý by mohol ponúknuť celé zväzky o mentalite východnej teológie ako aj chápania samotnej misie.

Tento zväzok sa obmedzenou mierou snažil práve poukázať na kultúrno-kresťanský kontext cyrilometodskej misie a taktiež na jednu možnú cestu ako z tejto tradície čerpať inšpiráciu a impulz pre ďalšie, hlavne interdisciplinárne bádanie. Charakter príspevku sa viacmenej zaoberá interakciou medzi kresťanstvom a rozvojom kultúry. V tomto kontexte si dovoľím sa s vami podeliť o osobný postreh zo svojich štúdií egyptológie, kde som často počúval archeologické prednášky a pochopil som, že egyptológia by bez náboženstva nemala o čom hovoriť, pretože všetky pamiatky z Egypta sa nejakým spôsobom dotýkajú náboženstva, ktoré vytvorilo z egyptskej kultúry to čím je dnes a čím bola v minulosti. O nejakom vnímaní dejín a kultúry bez náboženstva v kontexte egyptológie nemožno hovoriť.

V duchu tejto interdisciplinarity sme sa snažili do zväzku zahrnúť rôznorodé príspevky z oblasti filozofie, sociálnej práce atď., aby sme poukázali na možnosti, ktoré sa naskytujú v rámci kontextualizácie. Zvlášť nás tešia príspevky z Etiópie, kde existuje široká interakcia medzi kultúrou a kresťanstvom a kde je možné hovoriť o stimulujúcej kresťanskej tradícii, ponúkajúcou podnety pre všetky oblasti bádania.

